

Mediji i zločini

INTERVJU SA NOVINAROM: BRANKICA STANKOVIĆ

NEKI ĆE SE «NOVINARI» STIDETI

Brankica Stanković

Brankica Stanković dobitnik je "Bronzane masline" za film "Tragom Ratka Mladića", nagrade NUNS-a "Dušan Bogavac", za etiku i hrabrost, u anketi lista "Status" stotinak kolega proglasilo je za najboljeg novinara u 2005.godini, a nedavno joj je uručena i nagrada "Jug Grizelj" za izuzetna dostignuća u istraživačkom novinarstvu. Prema obrazloženju žirija za dodelu nagrade, emisija "Insajder", istakla se ne popularnošću, već hrabrošću i neumornim zalaganjem da se otkrije istina. "Na ovom primeru možemo na najbolji način da vidimo kakav je smisao i suština pravog novinarstva" – rečeno je na dodeli ove nagrade.

U teoriji komunikacija polazi se od činjenice da nije svejedno ko saopštava neku informaciju, odnosno da ona dobija na ubedljivosti ako se veže za neki moćan, autoritativan izvor. U srpskoj medijskoj svakodnevnici, međutim, to osnovno pravilo ne važi. Ovde jeste svejedno ko nešto saopštava – ionako većina ne veruje da je tačno. Da interesi vladaju nad istinom uverenje je preko polovine ispitanika nedavnih istraživanja o poverenju u medije u Srbiji. Nema te institucije ili pojedinca kojem se bezrezervno veruje. Čak ni crkva, ni vojska, tradicionalno institucije od kredibiliteta u ovoj zemlji, nemaju više taj ulgled.

U tako podeljenom društvu gde se informacija vrednuje ne po istinitosti već po učinku koji proizvede u javnosti, nema ni istinskog javnog mnjenja. Svako veruje "svojim" novinama ili televiziji prihvatajući uglavnom samo one informacije koje su u skladu sa njegovim ličnim opredeljenjima.

U seriji televizijskih novinarki koje su poslednjih godina stekle široku popularnost, autorka emisije "Insajder" TV B92 Brankica Stanković potpuno se izdvojila, ozbiljnošću i upornošću. Sa 30 godina, ona već iza sebe ima devet godina novinarskog staža i nekoliko prestižnih novinarskih nagrada.

Brankica Stanković dobitnik je "Bronzane masline" za film "Tragom Ratka Mladića", nagrade NUNS-a "Dušan Bogavac" za etiku i hrabrost, u anketi lista "Status" stotinak kolega proglasilo ju je za najboljeg novinara u 2005.godini, a nedavno joj je uručena i nagrada "Jug Grizelj" za izuzetna dostignuća u istraživačkom novinarstvu. Prema obrazloženju žirija za dodelu nagrade, emisija "Insajder", istakla se ne popularnošću već hrabrošću i neumornim zalaganjem da se otkrije istina. "Na ovom primeru možemo na najbolji način da vidimo kakav je smisao i suština pravog novinarstva" – rečeno je na dodeli ove nagrade.

Nije bilo lako dogovoriti ovaj razgovor sa Brankicom Stanković jer ju je trebalo prethodno «izvući» odnekud iz bosanskih snegova gde je sa ekipom snimala još jednu priču o Ratku Mladiću. "To je materijal koji do sada niko nije imao, to je lična priča o Mladiću, njegovoj ličnosti, porodici. Sve je jako zanimljivo, videćete", kaže Brankica Stanković na početku razgovora za «Pravdu u tranziciji».

Vas svi vezuju, kao glumca u jednoj ulozi, samo za "Insajder". Ko je koga stvorio – Vi "Insajder" ili on Vas?

To je ona stara priča, možeš ceo život da radiš u novinama ili na radiju i niko ne zna za tebe, a čim se jednom pojaviš na televiziji, svi te znaju. Ja sam počela pre devet godina da radim ovaj posao, prvo godinu dana u Studiju B, a zatim sam prešla na Radio B92 gde sam bila do 2004. godine. BBC-jeva škola istraživačkog novinarstva, me je podstakla da radim takve emisije, koje su za naše uslove preskupe. Uglavnom se nije isplatilo imati emisije dokumentarnog tipa koje nisu komercijalne. Prvo je 2003. godine moj kolega Miša Vesić počeo da radi emisiju "Insajder" na TV B92. Emitovana je jednom nedeljno, po pola sata. Pozvao je mene da mu pomognem, ali je to bilo izuzetno naporno jer sam paralelno radila i na radiju i na televiziji. Ubrzo je Vesić postao urednik informativnog programa, a meni su ponudili da radim "Insajder". Prihvatila sam, ali sam tražila neku drugačiju formu. "Insajder" je produžen na sat vremena i nije imao stalan termin emitovanja. Tako sam u septembru 2004. godine počela sa "Insajderom" koji se bavi ubistvom premijera Srbije. Sve oko tog ubistva meni je bilo skandalozno. Tako je krenuo taj serijal u kojem je bio i Vladimir Popović. Intervju sa njim je oborio sve rekorde po gledanosti. Ne znam da li je za pohvalu, ali bili smo gledaniji od "Grand parade", na primer. A što se tiče "glumca u jednoj ulozi", meni tu sad više nema pomoći, svi me prepoznaju po "Insajderu", ali to je super, nemam ništa protiv

toga. Uostalom, ja jesam autor te emisije. Ne iz učtivosti, moram da kažem da je tu i ekipa koja radi "Insajder" i da su oni podjednako važni: Miša Čvorović, producent, Jelena Veljković i Mirjana Jevtović, novinari «Insajdera», Suzana Stefanović, montažer, Saša Brajović, snimatelj i još dosta kolega koji rade sa nama, a bez kojih ta emisija ne bi bila toliko dobra i gledana. Izborili smo se da imamo stalnu ekipu i napravili smo ozbiljan tim za naše uslove.

Pripisuju Vam građansku i profesionalnu hrabrost, etičnost – sve velike reči koje se u Srbiji ne koriste baš često.

Mene to u principu nervira i to sam i rekla na dodeli nagrade: šta znači to što novinar u Srbiji mora da bude hrabar? To je posao koji se radi dobro ili loše i znam da ima još dosta novinara koji bi hteli da rade neke slične stvari ali nemaju mogućnosti jer za tako nešto mora da stane redakcija iza tebe. A to obično izostane. To je moja velika prednost, podrška kolega i redakcije u kojoj radim. Ja i ne razmišljam o tome na taj način, ni ja ni svi mi koji radimo tu emisiju. Često nas pitaju – kako smete to da radite? Pa kad bih mislila kako smem postala bih potpuno paranoična i ništa ne bih radila.

Košunica, Tomić, Stojković...

Ko Vas je najupornije odbijao?

Premijer Srbije, Vojislav Košunica. On upornije odbija nego što ja zovem. Ali odbija tako da mi ne odgovori da neće. Ni sama ne znam koliko sam zahteva poslala. Uporno me odbijaju i ministar policije Dragan Jočić i direktor BIA Rade Bulatović i bivši šef Vojne obaveštajne službe Aco Tomić i ministar pravde Zoran Stojković. Aco Tomić je, recimo, pričao za sve ostale medije i nas napadao, ali nije hteo da govori u našoj emisiji i da to isto kaže. Ne znam zašto nas odbijaju. Niko se nije žalio da sam neugodna. Ako je neko siguran da dobro radi svoj posao, ako ništa nije krio – koji problem onda ima da se pojavi? Ministar pravde nikad nema vremena kada ja zovem, ili je trenutno na putu, kako me uvek ljubazno obavestava njegova sekretarica. On se, recimo, pojavljuje u svim medijima, čak i na B 92, ali neće u "Insajder". Ja sada u svakoj emisiji na odjavnoj špici imam ko je odbio da govori za "Insajder". Jednom će se videti zašto su odbijali toliko. I to što odbijaju je određena poruka. Ja sam uvek raspoložena da razgovoram sa njima. Uopšte nemam problem što su me odbili deset puta. Možda se neko predomisli.

Često imate ekskluzivne informacije i sagovornike. Kako dolazite do njih, upornošću ili dobrim vezama?

Ja sam strašno dosadna, neki to zovu dosledna ili uporna. Otkad se bavim ovim poslom, i dok sam bila na radiju, kad zapnem za nešto, zovem stalno, nikad ne odustanem, koliko god puta me odbili, ja zovem ponovo sve dok taj neko ne kaže – dobro, hajde! U redakciji su jedno vreme anegdotski govorili – nemoj da pustimo Brankicu na njega! Vladimiru Popovicu sam isto tako dosađivala, čak su i moji u redakciji govorili - stani malo, nemoj više. Međutim, jednom mi je on rekao: dobro, kad dođem u Beograd, javiću ti se. Tako je i bilo.

Na isti način dolazim i do informacija. Na primer, mi sada radimo emisiju o Marku Miloševiću. Radimo je od avgusta, ništa ne emitujemo dok sve ne bude spremno i dok ne budemo imali nešto potpuno novo. Kada šest meseci nas četvoro iz "Insajdera" stalno ide okolo i prikuplja podatke o njemu, pritom svako od nas ima svoje kontakte, ljude, izvore informacija – krug se stalno širi. Takva upornost mora da da rezultate. Proveravamo sve, ukrštamo informacije, ali je vrlo teško da dođemo do nekih dokaza, posebno pisanih. Važno je da niko ne može da nas demantuje. Uvek radimo uz konsultacije sa advokatom, imamo našeg stalnog advokata koji je tu za sve što nam treba, da niko ne bi mogao da nas tuži. On pogleda svaku emisiju pre emitovanja. Nikad nijedna naša informacija nije demantovana.

Da li Vam je sada lakše da dođete do sagovornika s obzirom na ugled "Insajdera"?

Nije, to je i dalje problem. Kad nekog sada zovem, obično kaže – jao, zašto mene u "Insajder"? S obzirom na kredibilitet naše emisije mislim da je nekim ljudima stalo da se tu pojave, ali sa druge strane, imam utisak da predstavnici vlasti namerno koriste taktiku bojkota te emisije, baš zato što znaju da je sve što se u njoj objavi tačno i onda im je valjda lakše da odbijanjem da govore za «Insajder», pokušavaju da umanje značaj te emisije. Ali to im je potpuno pogrešna taktika.

U Vašim emisijama pokrenuli ste važna pitanja. Kakvi su rezultati toga?

To je najveći naš nedostatak, upravo to izostajanje rezultata. Doduše, nije to toliko naš problem koliko je stvar našeg okruženja. Stvarno smo pokretali neke važne teme i bavili se važnim događajima, ali nismo

imali pravu podršku, ponekad čak ni u sopstvenoj redakciji, da izguramo do kraja – kroz pritisak na javnost, kroz vesti i slično. Kod nas imate, s jedne strane, tabloide i te nekakve samozvane eksperte koji na sve moguće načine demantuju i pokušavaju da umanje značaj onoga što je objavljeno, a s druge strane, redakcija to ne izgura do kraja i onda se sve zataška ili razvodni. Da je bilo više profesionalizma i saradnje u medijima mnogo toga danas ne bi bilo isto. Recimo, mi smo u februaru prošle godine prvi put objavili podatak da Aco Tomić štiti Ratka Mladića i da je jedan od ljudi koji sa njim blisko saraduje. Tada je po svim medijima, na naslovnim stranama, Aco Tomić izjavljiva: tužicu "Insajder", tužicu Vladimira Popovića koji je izneo takve laži! I sve se rasplinulo, nikom ništa. Sada, godinu dana kasnije, ministar odbrane značajno saopštava da su došli do tog saznanja! Isti je primer i sa Puhalom. I tada su najavljivali tužbe, izjavljivali kako takav uopšte ne postoji. Treba uzeti iz arhive tadašnje izjave predstavnika Vojske – Krge, Davinića i ostalih. Govorili su kako mi objavljujemo informacije koje štete ugledu Vojske i kako narušavamo kredibilitet te važne institucije. Sad se ispostavilo da je taj nepostojeći Puhalo podizao penziju za Mladića! I opet nikom ništa, tako sve stvari prolaze.

Bilo je priča da su iz razgovora sa Vladimirom Popovićem izostavljeni neki važni delovi?

Mi smo snimili sedam sati razgovora sa njim. Izostavljene su neke njegove političke ocene i komentari za koje sam mislila da nisu mnogo važni, ali sam ostavila sve što je prvi put javno rekao, uključujući i greške svoje vlade – saradnja i viđanje sa Jovicom Stanišićem, sa Čumetom itd. Bilo je priča po gradu da je neko imao transkript tog razgovora što je potpuno netačno jer ništa nije izašlo iz redakcije. Ja sam i sada povremeno u kontaktu sa Vladimirom Popovićem, kao uostalom i sa svim ostalim sagovornicima. Efekat tog intervju se tek sada vidi kada se neke stvari pokazuju kao potpuno tačne. To je jako važno i za nas jer su nas tada napadali mnogi sagovornici žute štampe – otprilike pustili smo psihopatu da priča, B 92 je uopšte problematična kuća itd. Ovo sada je njima najveći udarac kada se posle godinu dana pokazuje da je sve bilo tačno, od reči do reči.

Prilikom dodele nagrade "Jug Grizelj" najavili ste da ćete zbog ćutanja i kršenja Zakona o dostupnosti informacija podneti tužbe protiv države i njenih predstavnika. Pomenuli ste ministra policije. Ko je još na tom spisku?

Tu su svi koji nisu hteli da daju informacije. Mi smo ovih dana još jednom uputili zahtev ministru Jočiću da nam odgovori na pitanja ili da nam dostavi zapisnik sa sastanka koji je održan u Kabinetu ministra policije sa prvooptuženim za ubistvo premijera Srbije, Miloradom Ulemekom Legijom. Ukoliko nam ne odgovori, mi ćemo podneti tužbu. Ja mislim da će on morati da nam odgovori. Nemam ništa protiv i ako ne odgovori, onda će morati na sudu da objašnjava zašto je ta informacija državna tajna. Mi mislimo da je to informacija od javnog interesa. Ubijen je premijer i građani Srbije imaju pravo da saznaju sve detalje u vezi toga. Novinari su tu da nastupaju u ime javnosti. Samo me interesuje zašto bi ta informacija bila državna tajna? Da nam je odgovorio možda se ne bi desilo da, recimo, na uviđaju skidaju lisice sa ruku Legiji i Zvezdanu Jovanoviću. Ponekad mi stvarno ništa nije jasno. Može se ovde postaviti pitanje da li ja verujem u pravosudni sistem ove zemlje i odgovor je – da, verujem.

Pozvali ste i druge medije da se priključe takvom vidu borbe za istinitu informaciju?

To je jedan od načina da se novinarstvo izvuče iz ovako poražavajućeg položaja u kojem se danas nalazi. Političari često imaju taj ponižavajući odnos – ti si novinar, baš me briga! To je apsolutno nedopustivo, ali problem je što i neki novinari to prihvataju. To su neki nasleđeni odnosi, iz prošlih vremena. Naš novinarski posao je da zahtevamo u ime javnosti da nam se dostave informacije od javnog značaja i zato ćemo staviti potpise na te tužbe. Neka nam se niko i ne priključi, ali će se tačno po tome videti ko je ko u ovom poslu, ko šta radi i zašto to radi. Mislim da će ih jednog dana, a taj dan nije daleko, biti sramota zbog toga što su radili, sve te koji sebe nazivaju novinarima, koji su pisali takve lažne tekstove ili se potpisivali ispod njih prihvatajući najprljavije kompromise. Ja sam pozvala sve medije da se priključe ovoj našoj inicijativi vezanoj za Zakon o dostupnosti informacija. Međutim, samo su "Politika", "Danas" i "Večernje novosti" objavili taj deo – ostali se nisu ni osvrnuli.

Rekli ste da imate poverenja u pravosudni sistem ove zemlje. Kako kad gotovo svakodnevno gledamo i čujemo druge priče?

S jedne strane, mislim da je pravosuđe korumpirano i više od onoga što je poznato u javnosti, i to je pitanje sistema. Ali sigurno je da većina sudija korektno radi svoj posao. Ne mogu se sada svi stavljati u isti koš. Najkvalitetniji segment tog pravosuđa su Tužilaštvo za ratne zločine i Specijalni sud, rade posao u koji građani imaju poverenje. Još nijedna afera nije vezana za njih kao što je to, recimo, slučaj sa Vrhovnim sudom. Oni rade taj jedan važan deo koji nas suočava sa našom neposrednom prošlošću, ali je zapravo važan za našu budućnost. Mislim da tamo rade neki ljudi koje je teže korumpirati i na koje je teže uticati.

To traganje za izgubljenom istinom je prilično opasan posao.

Izbegavam da mislim o tim stvarima. Stanje u našim medijima je zaista poražavajuće. Svi imaju neki svoj interes i pričaju neku svoju priču. Tačno može da se vidi kojoj strani ko pripada, i u novinama i na televiziji. Nigde tu nema ni slova od istine. Šta samo rade oko ubistva Zorana Đinđića, to me posebno uvek iznervira. Svega i svačega je tu bilo i to se sada polako zaboravlja, kao da je ubijen tek tamo neki čovek, a ne premijer jedne zemlje, ne ulazeći uopšte ovde u ocene kakav je on bio. Mi u "Insajderu" svesno biramo teme i ličnosti o kojima niko neće ili ne sme da priča.

Pretili su mi, naravno, ali to je kod nas postala gotovo svakidašnja stvar. Telefoni, anonimna pisma kao u filmu, sa isečenim slovima iz novina i porukama "znamo gde stanuješ" i "ubićemo te", ne uzbuđuju me mnogo. Jedino kad me pozovu na moj broj mobilnog telefona prijavim to. Uglavnom zovu na redakciju, prete bombom i slično. Ali, nemam vremena da o tome razmišljam.